

عمران شہری

فصل ۲۴

مقدمه

شهرداری مؤسسه مستقل و عمومی است که به منظور اداره امور محلی از قبیل عمران، آبادی، بهداشت شهر و تأمین رفاه و آسایش اهالی شهر و به عنوان زیستگاهی مطلوب برای شهروندان تأسیس شده است و مردم در اداره این امور مستقیم و غیرمستقیم شرکت و دخالت دارند. شهرداری دارای شخصیت حقوقی، استقلال مالی و اداری است و از خود دارای اموال، بودجه، درآمد، حقوق، تکالیف مخصوص و متمایز از دولت است.

در سال ۱۲۸۳ هجری شمسی، قانون بلدیة در مجلس شورای ملی تصویب شد. پیش از تشکیل بلدیة مردم هر شهر طبق آداب و رسوم و اعتقادات شخصی و دینی، بدون مداخله حکومت، خدمات شهری را انجام می دادند. پس از پیروزی مشروطه مشکلات مختلفی در اداره امور شهرها در زمینه های مانند بهداشت شهری و آبرسانی وجود داشت که موجب شد، نمایندگان مجلس اول در صدد تدوین قانونی برای اداره شهرها برآمدند، که منجر به تدوین اولین قانون شهرداری ها تحت عنوان «قانون بلدیة» در ۱۹ خرداد ۱۲۸۶ هجری شمسی شد.

از سال ۱۳۹۲ دولت سعی داشت بلدیة را به خود وابسته کند ولی این موضوع تا کودتای ۱۳۹۹ عملی نگردید؛ ولی پس از کودتا و تسلط دولت بر تمامی امور، در سال ۱۳۰۰ بلدیة که تا آن زمان نهادی مستقل بود به دولت وابسته شد. در سال ۱۳۰۹ قانون بلدیة لغو و قانون جدیدی تصویب شد که به موجب آن، نحوه تأمین منابع از طریق عوارض و مالیات و ... را مشخص می نمود.

آمارهای ارائه شده در این فصل مربوط به خدمات شهری شامل تعداد کشتارگاه ها، تعداد ایستگاه های آتش نشانی، وضعیت حمل زباله، میداین میوه و تره بار، فضای سبز شهری، پارک های عمومی و جنگلی و آرامستان می باشد. آمارهای فوق توسط ۱۷ شهرداری استان به صورت ثبتي جمع آوری و در این فصل آورده شده است.

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این فصل به شرح زیر است:

زباله: هر گونه مواد جامد یا نیمه جامد غیر قابل استفاده که ناشی از فعالیت های اجتماعی و تولیدی خانگی، کشاورزی و صنعتی باشد و از روند مذکور خارج شده باشد، زباله نامیده می شود. مواد مزبور حتی اگر قابل بازیافت باشند باز هم در شمول چنین تعریفی قرار می گیرند.

تقسیم‌بندی فضای سبز (انواع کاربری فضای سبز)

پارک شهری: وسعت این پارک‌ها از یک هکتار به بالا می‌باشد. منطقه شهری بخشی از شهر است با ساختمان‌های همگن و خدمات لازم برای زیست جمعیت اسکان یافته در آنها. عملکرد پارک‌های منطقه‌ای شهری عبارت است از ایجاد تنوع و فاصله بین ساختمان‌های عادی شهری و تمرکز فضای سبز بین آنها جهت تغییر طبیعی هوای آلوده در جایی که تراکم جمعیت بیش‌تر و ساختمان‌های فشرده‌تر باشند، پارک‌های منطقه‌ای شهری به عنوان یک چشم‌انداز سبز اهمیت و نقش موثری پیدا می‌کند. این پارک‌ها دارای زمین بازی برای گروه‌های مختلف سنی، بخش‌هایی برای استراحت خردسالان و بزرگسالان و سایر خدمات عمومی است.

لازم به ذکر است پارک‌های شهری به دو گروه توده درختکاری و توده غیردرختکاری تقسیم می‌شود.

پارک محله‌ای: پارک‌هایی می‌باشند با وسعت کم و قابلیت دسترسی زیاد، بیش‌تر به صورت پیاده، استفاده‌کنندگان این پارک‌ها را خردسالان و افراد مسن تشکیل می‌دهند. تجهیزات این گونه پارک‌ها نیز در این جمعیت برنامه‌ریزی می‌شوند. پارک‌های عمومی محله‌ای در داخل شهرها به طور معمول بیش از یک هکتار گسترش ندارند. معمولاً تجهیزات پارک‌ها عبارتند از: زمین بازی برای کودکان زیر ده سال، بخش‌های اختصاص یافته برای استراحت، کف‌پوش چمنی و تعدادی درخت سایه‌انداز.

لازم به ذکر است پارک‌های محله‌ای به دو گروه توده درختکاری و توده غیردرختکاری تقسیم می‌شود.

پارک همسایگی: فضاهای سبز زیر ۱۵۰۰ متر مربع که شامل امکانات تاسیسات رفاهی و مبلمان شهری باشد که پارک‌های همسایگی به دو گروه توده درختکاری و توده غیردرختکاری تقسیم می‌شود. این نوع پارک‌ها در رابطه مستقیم با واحدهای مسکونی قرار دارند و به عنوان یک فضای نیمه خصوصی در مجتمع‌های مسکونی یا در کنار گذرهای ارتباطی و یا فضاهای خطی و متمرکز واحدهای مسکونی واقع می‌شوند.

پارک‌های جنگلی: به پارک‌هایی گفته می‌شود که در حاشیه شهر باشند و حداقل امکانات و مبلمان شهری و گیاهان پوششی به ویژه چمن را دارا هستند. عموماً کابری شهری نداشته و بیش‌تر تأثیرات زیست محیطی دارند.

رفیوژ خیابان: قطعات فضای سبز درون خیابان‌ها به صورت پیوسته و طولی که مسیر ترافیکی را از هم جدا می‌کند (فاصله بین پیاده‌رو و سواره‌رو، همچنین فاصله بین دو سواره‌رو) که شامل: الف) گذر زیر ۱۲

متر ب) گذر بالای ۱۲ متر ج) اتوبان شهری (۱-باند حفاظتی اطراف بزرگراهها ۲-رفیوژهای اتوبان د)خیابان (۱-بدون رفیوژ میانی ۲-با رفیوژ میانی (۱-رفیوژ خاص (تعدادی از رفیوژها که به خاطر عرض زیاد دارای معبر پیاده‌رو یا باند دوچرخه می‌باشند و بیش از یک قطعه باشد) ۲-شامل یک قطعه فضای سبز باشد). لازم به ذکر است رفیوژهای خیابان به دو گروه الف) توده درختکاری و ب) توده غیردرختکاری تقسیم می‌شود.

قطعات پراکنده فضای سبز: فضاهای سبزی که فاقد امکانات تاسیسات رفاهی و مبلمان شهری باشد که شامل (۱- توده درختکاری ۲- توده غیردرختکاری)

- در مورد فضاهای سبز که از جنس سطح دو بعدی نمی‌باشد، نظیر احداث دیواره‌های سبز و یا توسعه‌های مربوط به بام سبز که گاهاً در روی سطح سخت برخی از قطعات فضای سبز ایجاد می‌شود می‌بایست مساحت این قسم از قطعات فضای سبز به صورت زیرمجموعه‌ای از همان قطعه ذکر شود. همچنین اینگونه فضاهای سبز که در خارج از قطعات موجود فضای سبز باشد (از نوع توسعه سطحی احداث) خود شامل شماره قطعه جدیدی می‌باشد.

کمربند سبز: برای تعیین حدود شهر، کنترل گسترش شهر، جلوگیری از رشد بی‌رویه و به هم خوردن تناسب ساخت مورفولوژی شهر ایجاد می‌شوند. کمربندهای سبز در روند پویا شهر ممکن است نقش اولیه خود را از دست بدهند ولی نقش بالقوه آنها به عنوان فضای سبز تعادل بخش و تفرجگاه شهری و شاخص زنده جهت تشخیص روند شهر پابرجا می‌ماند. ساخت این کمربندها در پیرامون شهرها نقش‌های زیر را ایفا می‌کند:

- جلوگیری از انهدام زمین‌های قابل کشت در حومه در اثر گسترش شهرها.

-تصفیه و تلطیف هوای شهر و غربال بادهای ورودی شهر.

-جلوگیری از گسترش بی‌رویه شهر، بهره‌برداری اقتصادی با بازدهی مفید از سرمایه‌گذاری انجام شده.

کشتارگاه: کشتارگاه مکانی است برای انجام ذبح قانونی و بهداشتی احشام که توسط شهرداری با رعایت کلیه اصول بهداشتی احداث گردیده است. پس از ذبح لاشه توسط نماینده بهداشت مورد معاینه قرار گرفته و بعد از تأیید با وسایل نقلیه مخصوص جهت حمل، تحویل قصابی‌های سطح شهر می‌گردد.

آرامستان: محلی است محصور که طبق نقشه مصوب شهرداری‌ها خیابان‌بندی و درخت‌کاری و گل‌کاری شده و مطابق اصول بهداشتی برای متوفیانی که به امانت گذارده شده، ساخته می‌شود. این محل

باید دارای اتاق‌های متعدد جهت مشایعین، گورکنان و گذاردن متوفیان باشد و تمام اوقات، لوازم دفن از قبیل آهک، آجر و غیره موجود باشد.

گزیده اطلاعات

در سال ۱۳۹۹، تعداد ۳ میدان میوه و تره‌بار با مساحتی حدود ۲۹۶۳۶ متر مربع فعال بوده است.
در این سال، تعداد ۱ فرهنگسرا و ۴۲ آرامستان وجود داشته است.
همچنین در این سال، در شهر یاسوج، ۳ ایستگاه آتش‌نشان با ۷۴۴ مورد حادثه و ۴۸۶ مورد آتش‌سوزی و ۵۱ نیروی آتش‌نشان مشغول فعالیت بوده‌اند.
در سال ۱۳۹۹، در شهر یاسوج، ۴۳۲۰۰ تن پسماند خانگی جمع‌آوری شده است. همچنین در این سال، در شهر یاسوج، تعداد ۲۹ بوستان با مساحت ۹۲۰۰۰۰ مترمربع وجود داشته است.

۱-۲۴- خدمات شهری و شهرداری: ۱۳۹۹ (مترمربع)

مرکز استان		مجتمع فرهنگی و هنری (فرهنگسرا)		میدان میوه و تره بار		آرامستان فعال	
تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت
۱	۲۴۰	۳	۲۹۶۳۶	۴۲	۱۰۹۱۴۴۲		
جمع.....							
۰	۰	۱	۶۵۰	۲	۷۰۰۰۰		
باشت.....							
۰	۰	۰	۰	۱	۱۰۰۰۰		
بوستان.....							
۰	۰	۰	۰	۲	۱۲۶۰۰		
پاتاوه.....							
۰	۰	۰	۰	۱	۲۹۶۸۸		
چرام.....							
۰	۰	۰	۰	۲	۲۰۰۰۰		
چیتاب.....							
۱	۲۴۰	۱	۱۶۰۶۲	۳	۳۴۸۰۴۱		
دوگنبدان.....							
۰	۰	۰	۰	۲	۶۰۰۰۰		
دهدشت.....							
۰	۰	۰	۰	۱	۷۰۰۰		
دیشموک.....							
۰	۰	۰	۰	۲	۸۱۱۳		
سرفاریاب.....							
۰	۰	۰	۰	۱	۵۰۰۰۰		
سوق.....							
۰	۰	۰	۰	۱	۲۰۰۰۰		
سی سخت.....							
۰	۰	۰	۰	۱	۱۰۰۰۰		
قلعه رئیسی.....							
۰	۰	۰	۰	۱	۴۰۰۰		
گراب.....							
۰	۰	۰	۰	۱	۵۰۰۰		
لنده.....							
۰	۰	۰	۰	۱	۴۰۰۰		
لیکک.....							
۰	۰	۰	۰	۲	۳۰۰۰۰		
مادوان.....							
۰	۰	۰	۰	۳	۱۰۰۰۰		
مارگون.....							
۰	۰	۱	۱۲۹۲۴	۱۵	۴۰۰۰۰۰		
یاسوج.....							

ماخذ - شهرداری های استان کهگیلویه و بویراحمد

۲-۲۴- مشخصات ایستگاه‌های آتش‌نشانی برحسب مناطق شهرداری در مرکز استان

سال و منطقه شهری	تعداد ایستگاه‌های آتش‌نشانی	تعداد پرسنل عملیاتی	تعداد ناوگان عملیاتی	تعداد حوادث (بجز آتش سوزی)	تعداد آتش‌سوزی
..... ۱۳۸۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
..... ۱۳۸۵	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
..... ۱۳۹۰	۱	۲۷	۱۱	۳۲۱	۳۷۱
..... ۱۳۹۵	۲	۴۰	۱۰	۱۱۶۳	۴۴۲
..... ۱۳۹۶	۳	۴۳	۹	۷۰۲	۵۷۰
..... ۱۳۹۷	۳	۴۲	۹	۱۲۹۴	۴۵۲
..... ۱۳۹۸	۳	۴۲	۹	۹۵۳	۴۰۸
..... ۱۳۹۹	۳	۵۱	۹	۷۴۴	۴۸۶
منطقه ۱	۳	۵۱	۹	۷۴۴	۴۸۶

ماخذ- شهرداری

۲۴-۳- پسماند جمع آوری شده خانگی به تفکیک مناطق دوگانه شهرداری مرکز استان

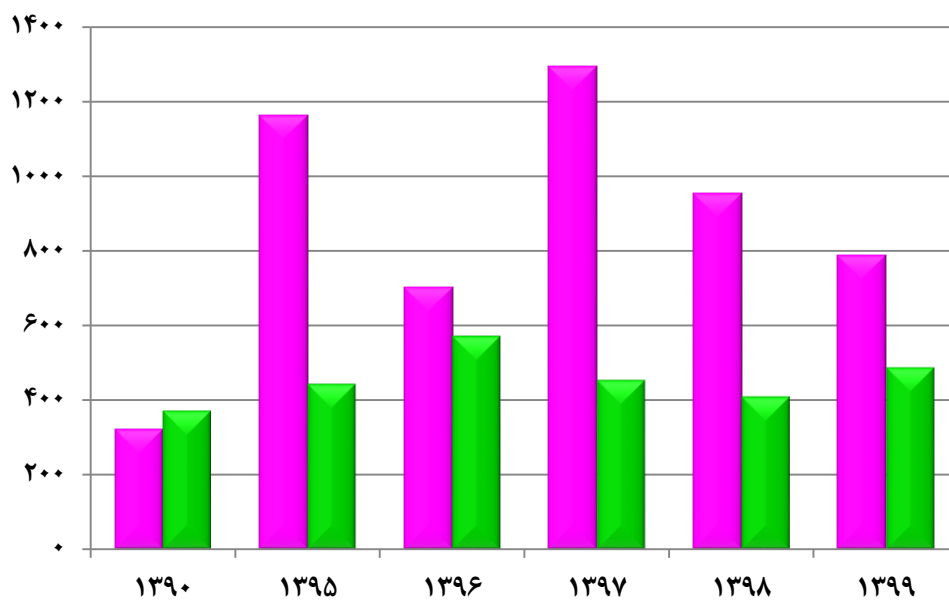
(تن در سال)

پسماند خانگی	پسماند کل	سال و منطقه شهری
...	...	..... ۱۳۸۰
...	...	..... ۱۳۸۵
۲۹۲۰۰	۵۴۷۵۰	..... ۱۳۹۰
۳۶۵۰۰	۴۳۸۰۰	..... ۱۳۹۵
۴۵۰۰۰	۵۸۴۰۰	..... ۱۳۹۶
۴۰۰۰۰	۴۷۰۰۰	..... ۱۳۹۷
۴۲۰۰۰	۵۰۴۰۰	..... ۱۳۹۸
۶۳۲۰۰	۵۶۵۵۰	..... ۱۳۹۹
۲۲۵۰۰	۲۸۸۵۰	..... منطقه ۱
۲۰۷۰۰	۲۷۷۰۰	..... منطقه ۲

ماخذ- شهرداری یاسوج

۴-۲۴- وضعیت فضای سبز مرکز استان برحسب مناطق (مترمربع)					
مساحت کمربند سبز	قطعات پراکنده فضای سبز		بوستان		سال و مناطق
	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	
...	...	...	...	...	۱۳۸۰
...	...	...	...	...	۱۳۸۵
۳۷۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۲۰	۶۷۰۰۰۰	۱۸	۱۳۹۰
۳۷۰۰۰	۴۴۸۴۲۰	۳۳	۹۰۰۰۰۰	۲۶	۱۳۹۵
۳۷۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۳۸	۹۰۰۰۰۰	۲۶	۱۳۹۶
۳۷۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۳۸	۹۱۰۰۰۰	۲۸	۱۳۹۷
۸۰۰۰۰	۳۷۸۰۰۰	۳۳	۹۲۰۰۰۰	۲۹	۱۳۹۸
۸۰۰۰۰	۳۷۸۰۰۰	۳۳	۹۲۰۰۰۰	۲۹	۱۳۹۹
۸۰۰۰۰	۳۷۸۰۰۰	۳۳	۹۲۰۰۰۰	۲۹	منطقه ۱

۱-۲۴- مقایسه توزیع فراوانی آتش سوزی ها و حوادث به تفکیک ایستگاه های آتش نشانی در شهر یاسوج

منبع: جدول ۲-۲۴

